

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Стефка Венкова,
Институт за изследване на изкуствата – БАН
за дисертационния труд на Мария Василева Лозанова-Бузинку,
редовен докторант към Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград,
на тема:

ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКИЯТ БАЛЕТ ПРЕЗ ПЪРВИТЕ ДВЕ ДЕСЕТИЛЕТИЯ НА XXI ВЕК

за присъждане на *образователната и научна степен доктор*
по специалността 05.08.02. *Музикознание и музикално изкуство,*
професионално направление 8.3. *Музикално и танцово изкуство*

научен ръководител – проф. д.н. Анелия Янева

Докторската дисертация на Мария Лозанова-Бузинку е посветена на съвременния развой на балетното изкуство в някои от най-престижните музикални театри в Европа - Френската Гранд опера, Английския Кралски балет, Щатсбалет-Берлин и Шведския Кралски балет. Актуалността на темата е безспорна както от гледна точка на недостатъчно проучената проблематика, така и поради нейното вписване в контекста на най-новите изследвания за балет в национален и европейски мащаб. Погледнато през призмата на музикалната история, развитието и най-новите проявления в областта на балета са част от цялостната картина на съвременната култура, а в частност – на музикалносценичните изкуства.

Изследователските интереси на М. Лозанова-Бузинку са подплатени със солидна изпълнителска и преподавателска дейност. Като примабалерина на Националната опера в Яш, Румъния и преподавател по характерен танц в Университет по изкуствата „Джордже Енеску“ в Яш, Румъния, и по класически и характерен танц в Национален колеж по изкуствата „Октав Банцила“ в Яш, Румъния, тя има възможността да изгради една сериозна професионална основа. От една страна, опознаването отвътре на балетното изпълнителство, а от друга страна, осъществяването на рефлексия в процеса на преподаване, дават

възможност за обхващане на балетното изкуство в неговата цялост, което е голям плюс в изследователската работа.

Основната цел на изследването е формулирана в Увода: написването на „систематизиран и обоснован труд за развитието на западноевропейския балет през първите две десетилетия на ХХІ век, с акцент върху дейността на най-значимите западноевропейски балетни трупи, на най-изявените хореографи и техните емблематични спектакли, а също така и на водещи танцьори“ (с. 7.) Предложената от докторантката организация на дисертацията логично отразява заложената цел. Текстът е организиран в четири глави, увод и заключение, общо 269 стандартни страници с библиография. Бих искала да обърна внимание на приложените в края на всяка от главите таблици, дело на М. Лозанова-Бузинку, съдържащи кратки биографични данни за най-изявените солисти, както и информация за постановъчните екипи на премиерните спектакли в разглежданите балетни трупи през обсъждания период. Намирам ги за много ценни, тъй като те представят синтезирани данни, които освен, че са много информативни, биха били много полезни в бъдещи изследвания по темата.

М. Лозанова-Бузинку реконструира балетната събитийност от първите две десетилетия на ХХІ век във водещи европейски балетни трупи. Като особено приносен бих посочила аналитичният прочит на данните с цел „систематизиране на водещите хореографски принципи и похвати“ и „извеждане на структурни, стилови и жанрови особености на постановките през първите две десетилетия на ХХІ век“ (с. 8).

Четирите глави на дисертационния труд: Глава 1. *Балетът във Франция*, Глава 2. *Балетът в Англия*, Глава 3. *Балетът в Германия* и Глава 4. *Балетът в Швеция*, съответстват на броя на разглежданите балетни трупи. Докторантката уговаря избора им с аргумента, че това са „водещите театри в Европа през този период“ (с. 10). Особено перспективно от изследователска гледна точка е това, че балетните трупи имат различна история и традиции. Някои от тях съществуват в продължение на векове – например трупата към парижката Гранд опера, за разлика от Щатсбалет в Берлин, който е създаден в новото хилядолетие – като изводът на докторантката е, че „за разлика от бастионите на класическия танц Англия и Франция, основните балетни трупи на Швеция и Германия са по-силно ориентирани към съвременния танц“ (с. 241) и „са по-склонни към експерименти“ (с. 242).

М. Лозанова-Бузинку обобщава, че „четирите трупи си приличат в стремежа си да балансират между класическите традиции и съвременните иновации в областта на танцовото изкуство, създавайки разнообразни програми, насочени към различни видове публика“ (с. 242). Като генерална особеност на съвременното балетно изкуство е изведено, „че през ХХІ век строгото разделение между класически и съвременен танц губи своята актуалност за сметка на свободното заимстване между различните танцови форми, водещо до създаването на нови естетически образци и танцови системи“ (с. 242).

Като много приносно окачествявам представянето на изчерпателна информация, касаеща в исторически план създаването и развитието на балетното изкуство на различните формации. Стъпвайки на тази база, изложението придобива плътност и цялостност. Това дава добра перспектива при разглеждането на постановките и техните специфики в съвременността, което позволява на докторантката да заключи, че „през ХХІ век в областта на балетното изкуство съществува огромно разнообразие от танцови форми и изразни средства. За разлика от миналото, когато даден танцов стил е получавал широка популярност и бихме могли да твърдим, че е доминирал през определена епоха, днес водещи са разнообразието, персоналният подход и уникалността“ (с. 240).

Намирам за приносно детайлното анализиране на най-значимите постановки на водещи хореографи. Напълно съответстващ на заложената цел е подборът на разглеждания в дисертационния труд репертоар, при който се анализират „само нови постановки или нови прочити на стари заглавия, а не възстановка на класически репертоар“ (с. 10). По преценка на докторантката са избрани по-нестандартни постановки, които „характеризират търсенията на съответния театър“ (с. 10).

Констатацията на М. Лозанова-Бузинку, че в разглежданите балетни трупи „поставят хореографи от различни националности“ (с. 10) всъщност маркира много интересно явление. Това вероятно е традиция, присъстваща и в миналото, но показва много по-засилен интернационален обмен днес. Още повече, че едни и същи хореографи правят постановки в представените в дисертационния труд различни балетни трупи. Приноси са опитите за детерминиране на посоките на развитие на балета и на съвременния танц в съвременността, както и на различните режисьорски и хореографски подходи. Докторантката обобщава, че „режисьорите и хореографите разширяват границите на жанра, създавайки произведения, които разговарят с публиката чрез движение, образ, звук и идея“ (с. 253).

Формулираните изводи в Заключение, както и заявените приноси на дисертационния труд в автореферата, определят важните за изследването постижения както по отношение на научната новост, така и по отношение на интерпретацията на вече известна информация.

Библиографията е обемна и добре структурирана. Авторефератът включва всички необходими елементи, като отразява пълно и адекватно съдържанието на труда. Удовлетворителен е броят публикации на М. Лозанова-Бузинку – пет (четири вече отпечатани и една под печат), включително една в реферираното в Web of Scince издание на Институт за изследване на изкуствата – „Изкуствоведски четения“ 2024 г.

С цел прецизиране на текста при неговото публикуване, което горещо подкрепям, имам няколко препоръки. Необходима е редакция на текста по отношение на съществуващи пунктуационни проблеми. Кратките биографични данни за солистите би могло да се сложат след Обобщенията в края на всяка глава, преди таблицата с постановъчните екипи. При представянето на биографичните данни не са дадени достатъчно позовавания от къде е събрана информацията, което ми се струва необходимо при такъв тип изложение. Бих препоръчала в Заключение да се проследи съотнасянето на различните равнища на класификационните принципи по отношение на режисьорските и хореографските похвати. За мен остава недостатъчно изяснен въпросът дали има някаква принципна разлика между балетните трупи, които съществуват самостоятелно и такива, които са част от оперни театри.

Бих искала специално да поздравя научния ръководител проф. д.н. Анелия Янева за професионално свършената работа.

Оценявам положително извършените от дисертанта дългогодишни проучвания, систематизации и постигнати научни резултати. Въз основа на приносния характер на дисертационния труд **давам своята положителна оценка** за него и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Мария Василева Лозанова-Бузинку *образователната и научна степен доктор* по научната специалност *Музикознание и музикално изкуство*, професионално направление 8.3 *Музикално и танцово изкуство*.

19 ноември 2025 г.

доц. д-р Стефка Венкова

STATEMENT

by Assoc. Prof. Dr. Stefka Venkova,
Institute for Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences

regarding the doctoral dissertation of Mariya Vasileva Lozanova-Buzincu,
regular doctoral student at Southwest University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad,

on the topic:

WESTERN EUROPEAN BALLET IN THE FIRST TWO DECADES OF THE 21ST CENTURY

for the awarding of the educational and scientific degree of **Doctor**
in the specialty 05.08.02. Musicology and Musical Arts,
professional field 8.3. Music and Dance Arts

Thesis supervisor – Prof. Dr. Anelia Yaneva

The doctoral dissertation of Mariya Lozanova-Buzincu is dedicated to the contemporary development of ballet in some of the most prestigious music theaters in Europe – the Paris Opera, the Royal Ballet in London, Staatsballett Berlin, and the Royal Swedish Ballet. The relevance of the topic is indisputable, both from the perspective of the insufficiently studied subject matter and due to its integration within the context of the most recent research on ballet at national and European levels. Viewed through the lens of music history, the development and latest manifestations of ballet are part of the overall picture of contemporary culture, and, more specifically, of the performing musical arts.

Maria Lozanova-Buzincu’s research interests are supported by solid practical and pedagogical experience. As prima ballerina of the National Opera in Iași, Romania, and as a teacher of character dance at the George Enescu University of Arts in Iași, Romania, as well as teaching classical and character dance at the Octav Bancila National College of Arts in Iași, Romania, she has been able to build a substantial professional foundation. On the one hand, the insider understanding of ballet performance, and on the other, the reflective practice involved in teaching, allow her to approach ballet in its entirety, which is a significant advantage for research purposes.

The main objective of the study is formulated in the Introduction: the writing of a “systematic and substantiated study on the development of Western European ballet in the first two decades of the 21st century, with an emphasis on the activities of the most significant Western European ballet companies, the most prominent choreographers and their emblematic productions, as well as leading dancers” (p. 7). The organization of the dissertation proposed by the doctoral candidate logically reflects this objective. The text is organized into four chapters, an introduction, and a conclusion, totaling 269 standard pages with bibliography. I would like to note the tables appended at the end of each chapter, compiled by M. Lozanova-Buzincu, which contain brief biographical information about the most prominent soloists and information on the

production teams of the premieres in the examined ballet companies during the period under discussion. I consider these very valuable, as they provide synthesized data that are highly informative and could be very useful for future research on the topic.

M. Lozanova-Buzincu reconstructs the ballet events of the first two decades of the 21st century in leading European ballet companies. Particularly noteworthy is her analytical reading of the data aimed at “systematizing the leading choreographic principles and techniques” and “identifying structural, stylistic, and genre-specific features of productions during the first two decades of the 21st century” (p. 8).

The four chapters of the dissertation – Chapter 1: Ballet in France, Chapter 2: Ballet in England, Chapter 3: Ballet in Germany, and Chapter 4: Ballet in Sweden – correspond to the number of ballet companies studied. The doctoral candidate justifies their selection by arguing that these are “the leading theaters in Europe during this period” (p. 10). Particularly valuable from a research perspective is that the ballet companies have different histories and traditions. Some have existed for centuries – for example, the company of the Paris Opera – unlike Staatsballett Berlin, which was established in the new millennium. The conclusion drawn by the doctoral candidate is that “unlike the bastions of classical dance in England and France, the main ballet companies in Sweden and Germany are more oriented towards contemporary dance” (p. 241) and “are more open to experimentation” (p. 242).

M. Lozanova-Buzincu summarizes that “the four companies share a common aspiration to balance classical traditions and contemporary innovations in dance, creating diverse programs aimed at different types of audiences” (p. 242). A general characteristic of contemporary ballet identified in the dissertation is that “in the 21st century, the strict division between classical and contemporary dance has lost relevance, giving way to free borrowing between different dance forms, leading to the creation of new aesthetic models and dance systems” (p. 242).

I consider particularly valuable the detailed presentation of historical information regarding the creation and development of ballet in the various companies. Based on this foundation, the discussion gains depth and coherence. This provides a good perspective when examining productions and their specifics in contemporary times, which allows the doctoral candidate to conclude that “in the 21st century, ballet exhibits a huge diversity of dance forms and expressive means. Unlike the past, when a particular dance style might have gained wide popularity and dominated a certain era, today, diversity, personal approach, and uniqueness prevail” (p. 240).

I also find the detailed analysis of the most significant productions by leading choreographers to be of major scholarly contribution. The repertoire selection in the dissertation fully aligns with the stated objective, as it examines “only new productions or new interpretations of existing titles, not reconstructions of the classical repertoire” (p. 10). According to the doctoral candidate’s judgment, more unconventional productions were chosen that “characterize the artistic explorations of the respective theater” (p. 10).

M. Lozanova-Buzincu’s observation that the examined ballet companies “engage choreographers of different nationalities” (p. 10) highlights a particularly interesting phenomenon. This is likely a tradition also present in the past, but today it shows a much more pronounced international

exchange. Moreover, the same choreographers create productions across the different companies discussed in the dissertation. The attempts to determine the directions of development in ballet and contemporary dance, as well as the various directorial and choreographic approaches, are valuable contributions. The doctoral candidate concludes that “directors and choreographers expand the boundaries of the genre, creating works that communicate with audiences through movement, image, sound, and idea” (p. 253).

The conclusions formulated in the dissertation, as well as the stated contributions in the abstract, highlight important achievements regarding both scientific novelty and the interpretation of already known information.

The bibliography is extensive and well-structured. The abstract includes all necessary elements, reflecting the content of the dissertation fully and adequately. The number of publications by M. Lozanova-Buzincu is satisfactory – five (four already published and one under print), including one in the Web of Science-indexed journal of the Institute for Art Studies – *Art History Readings*, 2024.

For the purpose of refining the text for publication, which I strongly support, I have several recommendations. Some editorial adjustments are needed regarding existing punctuation issues. The brief biographical data of the soloists could be placed after the summaries at the end of each chapter, before the table with the production teams. The sources of the biographical information should be clearly cited, which seems necessary for this type of presentation. I would also recommend that the Conclusion include a discussion on the relationship between the different levels of classification principles regarding directorial and choreographic techniques. The question of whether there is any fundamental difference between ballet companies that exist independently and those that are part of opera theaters remains insufficiently clarified.

I would like to especially congratulate the scientific supervisor, Prof. Dr. Anelia Yaneva, for her professional work.

I positively assess the long-term research, systematization, and scientific results achieved by the doctoral candidate. Based on the contributory nature of the dissertation, I give my positive evaluation and propose that the esteemed scientific jury award Mariya Vasileva Lozanova-Buzincu the educational and scientific degree of Doctor in the scientific specialty Musicology and Musical Arts, professional field 8.3 Music and Dance Arts.

19 November 2025

Assoc. Prof. Dr. Stefka Venkova